O nowych i mało znanych gatunkach motyli fauny galicyjskiej

Przyczynek trzeci.

Napisał

ze współudziałem Augusta Stöckla

Dr. Stanisław Klemensiewicz

(Z jedną tablicą).

W KRAKOWIE

NAKŁADEM AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI

SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI SPÓŁKI WYDAWNICZEJ POLSKIEJ

1902

O nowych i mało znanych gatunkach motyli fauny galicyjskiej

Przyczynek trzeci.

Napisał

ze współudziałem Augusta Stöckla

Dr. Stanisław Klemensiewicz

(Z jedną tablicą).

W KRAKOWIE

NAKŁADEM AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI

SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI SPÓŁKI WYDAWNICZEJ POLSKIEJ

1902

Osobne odbicie z T. XXXVI. Sprawozdań Komisyi fizyograficznej
Akademii Umiejętności w Krakowie.

DRUKARNIA UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
pod zarządem Józefa Filipowskiego.

O nowych i mało znanych gatunkach motyli fauny galicyjskiej.

Przyczynek trzeci.

Napisał

ze współudziałem **Augusta Stöckla**

Dr Stanisław Klemensiewicz.

(Z jedną tablicą).

Wobec obfitego materyału, jaki w roku przeszłym w różnych okolicach kraju zebrałem, i po dokładnej rewizyi dawniejszego, przystępuję do dalszego wykazu gatunków motyli krajowych, bądź nowych dla fauny, bądź mało znanych, lub takich, które ze względu na ważniejsze spostrzeżenia morfologiczne i biologiczne na wzmiankę zasługują. Nadto korzystając z uprzejmości Pana A. Stöckla, poważnego i pilnego badacza motyli, wzbogacam ten wykaz spostrzeżeniami jego, tyczącemi się bardzo zajmujących gatunków motyli, zebranych przez niego w okolicach Lwowa. W wątpliwych wypadkach korzystałem z wdzięcznością ze światłej pomocy Dr H. Rebela przy c. k. muzeum nadwornem w Wiedniu i Dra C. Hinneberga, znanego mikrolepidopterologa w Potsdamie. Pan Stöckl przesyłał gatunki wątpliwe firmie Staudingera do oznaczenia.

Pan August Stöckl donosi:

„Motyle przeze mnie podane, zbierałem w okolicach Lwowa, przeważnie w lesie Białohorszczy, do czego miałem najlepszą sposobność z powodu blizkości mieszkania mego. Dawniej zbierałem tam pobieżnie i tylko we dnie, zaś w latach 1895—1899 zbierałem na przynętę w nocy, na śródleśnym zrębie, w niektórych miesiącach prawie codziennie, przez co miałem sposobność dokładnego obserwowania całego peryodu pojawu nowych dla fauny i rzadszych gatunków nocnych, przebywających w tej dość bogatej w motyle okolicy.

Las białohorski, oddalony od miasta niespełna 5 km., obfituje w wilgotne piaski, oraz w wielu miejscach w warstwy torfowatego humusu na nieprzepuszczalnem podglebiu iłu. Z drzew przeważa w miejscach więcej suchych brzoza i sosna, zaś w bagnistych czarna olcha; pojedynczo lub w kępkach rośnie dąb i grab, bardzo rzadko osika i wiąz. Cała północna część lasu, z prawej strony toru kolejowego między Lwowem a Krakowem jest z powodu licznych bagien i oparzelisk, zwłaszcza w porze słotniejszej, zupełnie nieprzystępna; natomiast część południowa nadaje się dobrze do zbierania, przedewszystkiem na łąkach podleśnych, świeżych porębach, brzegach lasu i t. p. miejscach.

W latach 1884—1901. starałem się zbadać także las gminy „Zubrza", leżący w stronie południowej Lwowa; jednak przekonałem się, że ta miejscowość, podobnie jak sąsiedni Sichów, jest iw motyle bardzo uboga. Jako charakterystyczne dla fauny Zubrzy Sichowa wymieniam gatunki: *Vanessa Xanthomelas* F., *Abraxas Sylvata* Sc., *Cidaria Blomeri* Curt; nadto zasługują na uwagę: *Arg. Laodice* Pall. i *Parnas. Mnemosyne* L. Najobficiej pojawiają się tam jeszcze *Geometridae;* w r. 1888. złapałem w rewirze, „Masztarnia", prócz wielu rzadkich mierników, jeden okaz *C. Blomeri* Curt., dalej *Phorodesma Pustulata* Hufn., *Acidalia Marginepunctata* Göze, *Zonosoma Orbicularia* Hb., *Porata* F., *Cidaria Miata* L., *Didymata* L., *Suffumata* Hb., *Pomoeraria* Ev., *Designata* Rott., *Picata* Hb., *Testaceata* Don., *Boarmia Abietaria* Hb., *Angularia* Thnbg. W r. 1894. złapałem tamże w wysokopiennym lesie, dnia 1 lipca w samo południe, na pniach drzew, 18 okazów *Cid. Blomeri* Curt, które latały wspólnie z *Cid. Testaceata* Don.; odtąd nie znalazłem tamże więcej tego rzadkiego gatunku. Na przynętę łapałem w Żubrzy w rozmaitych porach, lecz zjawiały się zawsze tylko pospolitsze gatunki sówek. Zubrza i Sichów mają najostrzejszy klimat, przeciwnie najłagodniejszy ma kompleks leśny Hołoska i Brzuchowic, gdyż tamte są wystawione na panujące wiatry zimne i śnieżne zawieje w zimie. Podobne niekorzystne stosunki klimatyczne panują w gminnym lasku Kulparkowa, o gruncie nieprzemakalnym, porosłym krzakami; to też flora i fauna nie różni się tam wcale. Gleba Zubrzy, Sichowa i lasku kulparkowskiego jest glinkowata, o glinach próchniczych, podtrzymujących wilgoć, wskutek tego flora składa się tu z porostów, traw, chwastów, oraz rozmaitych krzewów. Te okoliczności są powodem małej ilości motyli; znaną jest bowiem rzeczą, że przeciwnie drzewa, krzewy karłowate, tudzież nizkie rośliny, rosnące na chudej i piaszczystej glebie, są najzdrowszem pożywieniem gąsienic. Rewir Masztarnia w Zubrzy, to miejsce, gdzie przed laty prof. Nowicki znalazł *Odont. Sieversi* Mén.; ja jej tu, mimo skrzętnego poszukiwania w swoim czasie nie znalazłem. Ta prządka zdaje mi się

znajdywać u nas już na ostatnim południowym krańcu swego rozsiedlenia; zresztą w latach 1868—1886. wytrzebiono tam znaczne części lasu. Również w Białohorszczy, gdzie jest więcej brzozy aniżeli w Zubrzy, poszukiwałem tej rzadkiej prządki daremnie. Za Masztarnią mieści się rewir Oświca, najstarszy drzewostan w okolicy lwowskiej: lita dębina 120—135 letnia, obecnie w połowie już wytrzebiona i zamieniona w zrąb, gęsto zagajony. Świat motyli jest tutaj niemal ten sam, co w Masztarni.

Lasy Hołoska Wielkiego i Brzuchowic, położone na północ, od miasta, z glebą piaszczystą i suchą, miejscami bardzo głęboką, na podkładzie gruzu wapiennego, obfitują w lite piaski, tworzące w niektórych miejscach nieużyteczne wydmiska piaszczyste. W lasach liściastych Hołoska i niektórych partyach Bruchowic, są grunta nieco użyznione długoletnimi opadami liści i szpilek sosnowych, mają grunt przepuszczalny i skłonny do zupełnego wyschnięcia. Z drzew występuje przeważnie buk, grab, dąb i brzoza, zaś sosna najwięcej tylko w Brzuchowicach. Położenie tych lasów miejskich, stanowiących największy kompleks w okolicy, mianowicie około 1000 ha, jest pagórkowate. Świat motyli bardzo bogaty, a to z powodu bardzo łagodnego klimatu i różnorodnej roślinności, *Colias Myrmidone* Esp. i *ab. Alba* Stdgr., *Pararge v. Egerides* Stdgr. *Lyc. Meleager* Esp., *Arion* L., *Orion* Pall. i wiele innych, są charakterystyczne dla fauny Hołoska i Brzuchowic. Na przynętę łapałem tam dotychczas za mało, abym mógł dokładniej faunę Hołoska opisać; sądząc jednakże z bardzo wielu dziennych ekskursyj i hodowli gąsienic, nabrałem przekonania, że obfitość fauny musi stanowczo przewyższać wszystkie inne okolice Lwowa.

Podaję tu krótki spis gatunków rzadszych, jakie w tej okolicy zebrałem: *Colias Palaeno* L., *Melitaea Phoebe* Knoch., *Satyrus Alcyone* Schiff., *Stauropus Fagi* L., *Notodonta Trepida* Esp., *Ochrostigma Velitaris* Rott., *Melagona* Bkh., *Endromis Versicolora* L., *Drepana Harpagula* Esp., *Binaria* Hufn., *Cultraria* F., *Thyris Fenestrella* Sc., *Acronycta Euphorbiae* F, *Oxycesta Geographica* F., *Simyra Nervosa* F., *Agrotis Multangula* Hb., *Praecox* L., *Neuronia Cespitis* F., *Mamestra Albicolon* Hb., *Dianthoecia v. Xanthocyanea* Hb., *Carpophaga* Bkh., *ab. Capsophila* Dup., *Bombycia Viminalis* F., *Hadena Porphyrea* Esp., *Pabulatricula* Brahm., *Dryobota Protea* Bkh., *Hydroecia Micacea* Esp., *Gortyna Ochracea* Hb., *Tapinostola Hellmanni* Ev., *Amphipyra Livida* F., *Perflua* F., *Taeniocampa Opima* Hb., *Xanthia Aurago* F., *Hoporina Croceago* F., *Cucullia Scrophulariae* Cap., *Tanaceti* Schiff., *Thalpochares Paula* Hb., *Catephia Alchymista* Schiff., *Acidalia Rufaria* Hb., *Muricata* Hufn., *Straminata* Tr. *Holosericata* Dup., *Rubiginata* Hufn., *Lythria v. Rotaria* F., *Ortholita Moeniata* Sc., *Lygris Associata* Bhk., *Larentia Riguata* Hb. *Rivata* Hb., *Unangulata* Hw., *Alaudaria* Frr., *Procellata* F., *Tephro-*

clystia Exiguata Hb., *Macaria Signaria* Hb., *Gnophos Obscuraria* Hb., *Furvata* F., *Nola Cristatula* Hb., *Arctia Hebe* L., *Pericallia Matronula* L., *Coscinia Striata* L., *Zygaena Cynarae* Esp., *ab. Athamanthae* Esp., *Ino Pruni* Schiff., *Globulariae* Hb., *Geryon* Hb., *Sesia Muscaeformis* View.

Lasy leżące za rogatką łyczakowską, t. j.: Krzywczyce i Lesienice, mają glebę piaszczystą i gliniastą na podkładzie gruzu wapiennego i wapienia, nie wszędzie przepuszczalną. Położenie lasów jest tam wzgórzyste, fauna i flora obfite, chociaż nie tak bardzo, jak na Hołosku. Z drzew występuje najliczniej buk, w mniejszej ilości grab, dąb i brzoza. Z motyli są charakterystyczne: *Parnassius Mnemosyne* L., *Argynnis Laodice* Pall. i *Neptis Aceris* Lep.. Oprócz w podanych wyżej miejscowościach, zbierałem także czas dłuższy w okolicach Bolechowa, zaś ostatnimi czasy kilkakrotnie w Janowie".

Z prac lepidopterologicznych, wydanych w roku zeszłym, zasługują na wzmiankę:

I. Schille F.: Ein Beitrag zur Biologie von *Phlyctaenodes Sticticalis* L.; Societ. entom, XVI Jahrgg., Nr. 14.

II. Schille F.: Ein Beitrag zur Schmetterlingsbiologie; Societ. entom. XVI. Jahrgg., Nr. 19.

III. Klemensiewicz Dr. S.: O nowych i mało znanych gatunkach motyli fauny galicyjskiej. Przyczynek drugi; Spraw. Komis fizyogr. Akad. Umiej. w Krakowie; T. XXXV, 1901.

W przyczynku wymienionym pod I, jest mowa o mnogiem i niszczącem pojawieniu się gąsienicy wzmiankowanego gatunku motyla, w powiatach Galicyi wschodniej. W przyczynku pod II, opisuje autor jaja trzech gatunków motyli.

W r. 1901. wyszedł w Berlinie katalog motyli fauny palearktycznej, wydany przez Dr O. Staudingera i Dr H. Rebela, w którym panujący do niedawna system gruntownie zmieniono. Pomijając niektóre słabe strony nowego układu, — zwłaszcza co do uporządkowania grup większych, — należy przyznać dziełu temu znaczny postęp, oraz spodziewać się, że będzie służyło odtąd podobnie jak II. wydanie katalogu Staudingera, przez długi szereg lat następnych, za podstawę wszelkich prac systematycznych w dziedzinie lepidopterologii. Wobec tego zadałem sobie nie małą pracę przeglądnięcia i zastosowania do systemu nowego katalogu, całego materyału znanych dotąd motyli krajowych, przyczem niektóre nazwy należało dodać, wiele zmienić, lub jako synonimy wykreślić. Przeprowadziwszy dokładną statystykę galicyjskich motyli, doszedłem co do ilości znanych w kraju gatunków i ich odmian (włącznie z formami w tym wykazie podanemi), do następujących rezultatów.

Dotychczas znaleziono w Galicyi:

z rodziny	gatunków	nadto odmian i aberacyj	razem form	z rodziny	gatunków	nadto odmian i aberacyj	razem form
Papilionidae	5	—	5	Arctiidae	32	6	38
Pieridae	14	7	21	Zygaenidae	18	13	31
Nymphalidae	70	27	97	Cochlididae	2	—	2
Ericinidae	1	—	1	Psychidae	17	—	17
Lycaenidae	40	12	52	Sesiidae	17	—	17
Hesperiidae	16	1	17	Cossidae	2	—	2
Sphingidae	15	3	18	Hepialidae	6	—	6
Notodontidae	34	2	36	Pyralidae	194	13	207
Thaumetopoeidae	1	—	1	Pterophoridae	39	3	42
Lymantriidae	13	2	15	Orneodidae	2	—	2
Lasiocampidae	16	4	20	Tortricidae	335	40	375
Endromididae	1	—	1	Glyphipterygidae	7	7	14
Lemoniidae	1	—	1	Yponomeutidae	44	3	47
Saturniidae	4	—	4	Plutellidae	20	6	26
Drepanidae	7	2	9	Gelechiidae	213	6	219
Thyrididae	1	—	1	Elachistidae	164	2	166
Noctuidae	317	39	356	Gracilariidae	85	7	92
Cymatophoridae	9	—	9	Lyonetiidae	24	7	31
Brephidae	2	—	2	Nepticulidae	25	—	25
Geometridae	330	64	394	Talaeporiidae	7	—	7
Nolidae	8	—	8	Tineidae	80	2	82
Cymbidae	5	3	8	Eriocraniidae	6	1	7
Syntomidae	5	1	6	Micropterygidae	5	—	5
				Razem	2259	283	2542

Gatunki nazwano i ułożono według wyżej wymienionego katalogu fauny palearktycznej Dr. O. Staudingera i Dr. H. Rebela z r. 1901. przyczem zaznaczono gwiazdką formy, dla fauny krajowej nowe.

Skrócenia:

Klem.=Klemensiewicz.
N. Sącz=Nowy Sącz.
ex l.=wyhodowany w domu z gąsienicy.
m. w.=mój wykaz z r. 1898. (O nowych i mało znanych gatunkach mot. fauny galic.; Sprawozd. Komis. fizyogr. T. XXXIII).
p. p.=przyczynek pierwszy do owego wykazu. (Spraw. Kom. fiz. T. XXXIV).
p. d.=przyczynek drugi do owego wykazu. (Spraw. Kom. fiz. T. XXXV).

Nymphalidae.

Nymphalinae.

Araschnia Hb.

1. *Levana* L. *ab. Porima* O. Lwów, *ex l.* 6 lipca; dotychczas był wykazany w jednym okazie z okolicy Dory.

Melitaea F.

2. *Aurelia* Nick. Pojawia się pojedynczo między licznymi okazami *Athalia* Rott. w Brzuchowicach koło Lwowa, na zrębach leśnych w czerwcu.

Argynnis F.

*3. *Niobe* L. *ab. Pelopia* Bkh. Stöckl donosi: „Nadzwyczaj rzadki, znaleziony przez p. R. Złotnickiego na porębie w Brzuchowicach, w połowie lipca r. 1900".

Lycaenidae.

Thecla F.

*4. *Ilicis* Esp. *ab. Delineata nov. ab.* *„Alis anter. et poster-subtus lineis albis nullis"*.

Różni się od zwyczajnej formy zupełnym brakiem nawet śladów porozrywanej poprzecznej linii białej na spodzie wszystkich skrzydeł; również biała linia krańcowa jest bardzo niewyraźna. Żółta plamka w kącie tylnym na wierzchu skrzydeł tyl-

nych jest bardzo nikła, na spodzie plamy żółte od wewnątrz bardzo słabo ciemniej ograniczone.

Forma zbliżona do *ab. Esculi* Hb., u której się jednak na spodzie skrzydeł tylnych zawsze jeszcze bodaj przyćmiona biała linia poprzeczna znajduje; nadto jest *ab. Esculi* mniejsza i ma plamkę żółtą w kącie tylnym na wierzchu skrzydeł tylnych najczęściej wyraźniejszą, aniżeli forma główna.

Jednego samca tej wybitnej aberacyi znalazłem w okolicy Lwowa.

Zephyrus Dalm.

*5. *Quercus* L. *ab.* ♀ *Bellus* Gerh. Nadzwyczajnie rzadki; w r. 1893. nastrząsał Stöckl z dębów w lesie białohorskim mnóstwo gąsienic tego gatunku, z których wylągł się jeden okaz rzeczonej aberacyi.

Lycaena F.

*6. *Icarus* Rott. *ab. Icarinus* Scriba. Stöckl znalazł kilka egzemplarzy (samców i samic) na Czartowskiej Skale koło Lwowa, z końcem maja r. 1893.; przypuszcza, że ta aberacya pojawia się wszędzie.

*7. *Icarus* Rott. *ab.* ♀ *Caerulea* Fuchs. Znaleziony przez Stöckla w okolicy Lwowa, w pierwszych dniach lipca 1895.

Notodontidae.

Notodonta O.

8. *Tritophus* Esp. Jeden okaz wyhodowałem we Lwowie w połowie czerwca z gąsienicy, znalezionej na osice; poczwarka zimowała. Rzadki

Noctuidae.

Trifinae.

Agrotis O.

*9. *Polygona* F. Bardzo rzadki. odkryty w dwóch okazach przez Stöckla w lesie białohorskim, w czerwcu r. 1897.; znalazły się wieczór na przynęcie, którą korę sosny posmarował.

10. *Fimbria* L. O tym powszechnie znanym, w okolicach Lwowa nawet dość zwyczajnym gatunku donosi Stöckl:

„Z końcem sierpnia r. 1897. złapałem w Białohorszczy na przynętę dwie zlatane już samice i przyniosłem je żywe do domu.

Na drugi dzień zniosły obie około 200 jaj, z których w dwa tygodnie wylęgły się gąsienice. Karmiłem je z początku liśćmi ślazu, a gdy w połowie października podrosły na blizko $1^1/_2$ cm, przyniosłem im raz na próbę obok ślazu także kilka liści kapusty włoskiej (kielu). Gdy na drugi dzień spostrzegłem, że gąsienice nie tknąwszy ślazu, zjadły doszczętnie kiel, żywiłem je odtąd tymże; kapusty głowiastej jeść nie chciały. Przy końcu października i na początku listopada, gdy już przebyły 4-tą wylinkę, przyniosłem im obok kielu kilka liści jarmużu zielonego, na który rzuciły się z wielką łakomością; dopiero po zjedzeniu jarmużu wzięły się napowrót do kielu. Odtąd żywiłem je naprzemian tymi dwoma gatunkami roślin. Od połowy listopada zaczęły się przepoczwarczać w paczkach, napełnionych wilgotnym piaskiem, które im w tym celu sporządziłem. Na przeszło 160 gąsienic z jaj wylęgłych, zginęło w czasie chowu zaledwie 8, natomiast przy końcu około 20 na pebrynę. Z poczwarek trzymanych w opalanym pokoju, zaczęły się lęgnąć motyle około świąt Bożego Narodzenia, a w pierwszych dniach stycznia już wszystkie (około 130 okazów) były na prasie. Okazy motyli były jednak nieco mniejsze, aniżeli łapane na wolności, jak sądzę, z powodu za nizkiej temperatury pokojów, w których gąsienice hodowałem. Motyle były zmienne co do barwy tła i nakreślenia, od prawie całkiem ciemnych do zupełnie jasnych.

Na wolności łapałem ten gatunek na przynętę w całej okolicy Lwowa. — Nadmienić tu jeszcze muszę, że gdy przed 10 laty chciałem kilkanaście gąsienic z jaj wylęgłych, a karmionych ślazem, przezimować po drugiej wylince w pudle, wystawionem za okno, wszystkie w najbliższej nocy zmarzły.

*11. *Punicea* Hb. Stöckl nadmienia, że gatunek ten pojawił się w drugiej połowie czerwca r. 1896. w lesie białohoroskim na przynęcie w wielkiej ilości: co wieczór w kilku lub kilkunastu okazach; gdzieindziej go nie znalazł, przeto zdaje się być charakterystycznym dla Białohorszczy.

*12. *Xanthographa* F. Wykryty również przez Stöckla w lesie białohorskim w lipcu 1897., w kilkunastu okazach na przynęcie.

13. *Nigricans* L. Koło Lwowa nie zwyczajny.

14. *Saucia* Hb. Jeden piękny egzemplarz tego rzadkiego gatunku otrzymałem 21. sierpnia z gąsienicy znalezionej w Piwnicznej; dotąd znany tylko z nad Popradu, oraz w aberacyi *Margaritosa* Hw., ze Sambora.

Pachnobia Gn.

15. *Leucographa* Hb. Zauważyłem go dość często koło Brodów na baziach iwy w połowie kwietnia; rozsiedlony w całym kraju.

Bryophila Fr.

*16. *Algae* F. v. *Mendacula* Hb. Ten rzadki gatunek odkryłem w okolicy Lwowa. Również Stöckl wymienia go z Wulki przy Lwowie, gdzie znalazł w czerwcu na przynętę 4 okazy w krzakach starej tarniny, której porostami gąsienice niezawodnie żyły.

Luperina B.

*17. *Zollikoferi* Frr. Stöckl. który odkrył ten nadzwyczajnie rzadki gatunek, donosi: „Złapałem go na przynętę w okazie świeżo, wylęgłym, w lesie białohorskim dn. 9. września 1896. Motyl zapuściwszy długą ssawkę w słodycz, zawisł w powietrzu zwyczajem zmierzchnikowców. Jest to okaz samca prawie całkiem jednobarwnie popielaty; na przednich skrzydłach są zygzakowate nakreślenia i plamka nerkowata bardzo niewyraźne, tylko rząd kropeczek na każdej żyłce jest wyraźny. Oznaczony przez Dr. O. Staudingera w r. 1898".

Hadena Schrk.

18. *Lithoxylea* F. We Lwowie, zwłaszcza po parkanach co roku w czerwcu dość częsty. Rozprzestrzeniony daleko.

19. *Rurea* F. *ab. Alopecurus* Esp. Przytrafia się niekiedy wśród głównej, koło Lwowa wcale nie rzadkiej formy, w tych samych co poprzedni miejscach, jednak już od końca maja.

Dichonia Hb.

20. *Aprilina* L. Pojawia się w niektórych miejscowościach koło Lwowa po lasach liściastych pojedynczo i rzadko.

Nonagria O.

*21. *Geminipuncta* Hatchett. Dwa okazy w lipcu 1898., przy lampie elektrycznej (Stöckl).

Tapinostola Ld.

*22. *Hellmanni* Ev. Odkryty przez Stöckla, który donosi: „Pierwszy okaz tego rzadkiego gatunku złapałem na przynętę w lesie białohorskim, obok rozległego moczaru, w lipcu 1897. drugi okaz przy lampie elektrycznej w remizie tramwaju, w sierpniu roku następnego; okaz trzeci znalazł Dr. Wachtel w Brzuchowicach w sierpniu r. 1900".

Leukania Hb.

*23. *Impudens* Hb. Dwa egzemplarze już nieco zlatane, znalazł Stöckl w czerwcu 1897. na przynętę w lesie białohorskim.

Amphipyra O.

24. *Livida* F. Rzadki ten gatunek, który był wykazany dotychczas tylko z okolicy Krakowa i Tarnowa, zauważyłem także koło Lwowa na przynęcie we wrześniu.

Taeniocampa Gn.

25. *Populeti* Fr. Koło Brodów w połowie kwietnia wieczór, na baziach wierzby iwy. Rozsiedlony w całym kraju.

Cucullia Schrk.

26. *Tanaceti* Schiff. S. V. Zauważyłem go bardzo rzadko koło Lwowa; również Stöckl wspomina o nim.

Quadrifinae.

Calpe Tr.

*27. *Capucina* Esp. Odkryty w Galicyi przez Stöckla, który donosi: „W r. 1896. i 1897. złapałem między 15. lipca a 6. sierpnia, na porębie w lesie białohorskim podczas sześciu wycieczek kilka dość czystych okazów na przynętę; później zauważyłem go jeszcze do 20. sierpnia, jednak w okazach już bardzo lichych. Gąsienic tego gatunku, mimo poszukiwań, nie udało mi się znaleźć“.

Hypeninae.

Herminia Latr.

*28. *Cribrumalis* Hb. Jeden okaz znalazł Stöckl w sierpniu 1891 przy lampie elektrycznej, w remizie tramwaju elektrycznego we Lwowie.

Hypenodes Gn.

29. *Taenialis* Hb. Dwa egzemplarze przyleciały do lampy w Brzuchowicach Koło Lwowa, przy końcu czerwca (Klem.); dotychczas znany był tylko w jednym okazie z Wołczyńca w Stanisławowskiem.

Tholomiges Ld.

30. *Turfosalis* Wck. Koło Brodów, na zrębach leśnych na początku czerwca; gatunek rzadki, znany prócz tego jeszcze z okolicy Lwowa i dalszej Stanisławowa (Tyśmieniczany) w pojedynczych okazach.

Geometridae.

Acidaliinae.

Acidalia Tr.

31. *Straminata* Tr. Szczakowa, przy końcu lipca na suchych łąkach, wśród młodego boru sosnowego. Przebywa w całym kraju, jednak tylko na stepowatych łąkach piaszczystych (porówn. p. d.).

Larentiinae.

Anaitis Dup.

*32. *Plagiata* L. *ab.* *Pallidata* Stgr. Jeden okaz na Wulce przy Lwowie, w lipcu 1891 (Stöckl).

Lobophora Curt.

*33. *Halterata* Hufn. *ab.* *Zonata* Thnbg. Znaleziony w dwóch egzemplarzach przez Stöckla, w drugiej połowie maja 1894, w wysokopiennym lesie bukowym Lesienic koło Lwowa.

Larentia Tr.

*34. *Tristata* L. *ab.* *Luctuolata ab. nov.* „*Alis fusco nigris, area media non albo signata, fasciis albis nigro punctatis angustioribus terminata*“.

Różni się wybitnie od formy głównej jednostajnie brunatno czarnem polem środkowem wszystkich skrzydeł, pozbawionem zupełnie poprzecznych białych linij falistych i białego ograniczenia kropek środkowych, zresztą i tak niewidocznych; białe wstęgi, ograniczające od zewnątrz pole środkowe, są na wszystkich skrzydłach znacznie węższe, aniżeli u formy zwyczajnej. Na skrzydłach tylnych brak białej wstęgi, ograniczającej pole środkowe od nasady, wskutek czego połowa nasadowa tych skrzydeł jest jednostajnie brunatno-czarna, tylko przy samej nasadzie nieco rozjaśniona.

Aberacya ta zbliża się tłem skrzydeł więcej brunatno-czarnem, oraz ciemnym wierzchem kałduna do gatunku *Luctuata* Hb.

(za której odmianę ją w Wiedniu uznano); jednak forma nakreśleń, przedewszystkiem na spodniej stronie skrzydeł, zgadza się w zupełności z cechami gatunku *Tristata* L.

Znalazłem go w jednym okazie w Muszynie, na gruzem zawalonych zboczach gór, zarosłych gęsto dziką roślinnością, 9. sierpnia 1901.

*35. *Hydrata* Tr. Odkryłem go koło Lwowa na łąkach przyleśnych, 31. maja 1899.

Tephroclystia Hb.

36. *Indigata* Hb. Gatunek rzadki; zauważyłem go także w Brodach, na tamtejszym cmentarzu, na początku maja (porówn. m. w. str. 42.); pojawia się pojedynczo niemal w całym kraju.

37. *Venosata* F. Tego pięknego miernikowca znalazłem w przeciągu ośmiu lat pobytu mego we Lwowie dopiero w dwóch okazach, pierwszy na wzgórzach łyczakowskich 5. czerwca, drugi w Brzuchowicach przy lampie, na końcu tegoż samego miesiąca.

*38. *Actaeata* Wald. Jeden okaz złapał Stöckl w nocy na przynętę w lesie białohorskim.

39. *Albipunctata* Hw. We Lwowie wyhodowałem dwa okazy *ex l.* na *Heracleum spec.*, w drugiej połowie kwietnia; poczwarki zimowały. W N. Sączu otrzymałem go *ex l.* 1. sierpnia, przeto w drugiej generacyi,

40. *Virgaureata* Dbld. W okolicy Lwowa, wypłoszony z krzaków w połowie maja; zresztą znany dotąd tylko z Przysietnicy koło Rytra.

*41. *Millefoliata* Rössl. Pojawił się w Piwnicznej przy świetle lampy, 16. sierpnia 1901.

*42. *Pygmaeata* Hb. Dwa okazy znalazł Stöckl w maju na porębach lasów liściastych w okolicy Lwowa.

43. *Pumilata* Hb. Lwów, na parkanie w maju (Stöckl); w Brodach znalazłem liczne okazy w odmianach w r. 1897. (porówn. p. p. liczb. 27.).

Chloroclystis Hb.

*44. *Rectangulata* L. *ab.* *Cydoniata* Bkh. Między licznymi okazami tego gatunku, który tu we Lwowie bywa przy końcu maja i w czerwcu, w różnych odmianach dość zwyczajny, znalazły się dwa rzeczonej aberacyi; jeden z nich wyhodowałem z gąsienicy, znalezionej na czeremsze. Również Stöckl wspomina o dwóch okazach z okolicy Lwowa.

Collix Gn.

45. *Sparsata* Tr. Dwa piękne okazy przy lampie w wysokopiennym lesie grabowym Brzuchowic koło Lwowa, przy końcu czerwca (Klem.). Daleko rozsiedlony, jednak wszędzie rzadki.

Boarmiinae.

Epione Dup.

16. *Parallelaria* Schiff. S. V. Wśród wysoko leżących borów nad potokiem Gontarowskim koło Rytra, znalazłem przy końcu lipca samicę tego gatunku, wszędzie bardzo rzadką; odznacza się jasno żółtem tłem i niemal zupełnym zanikiem rdzawej siateczki. Wieczorem tegoż dnia znalazł się tam także jeden samiec przy lampie, między licznymi okazami *E. Apiciaria* Schiff. S. V.

Biston Leach.

*47. *Hirtaria* Cl. *v. Hanoviensis* Heym. O tej odmianie donosi Stöckl: „Jeden okaz świeżo wylęgły, jeszcze z nierozwiniętemi skrzydłami, znalazłem w połowie kwietnia r. 1900. na dębie w Hołosku koło Lwowa; inny egzemplarz również świeży, znalazłem 12. kwietnia r. następnego w Białohorszczy. Oba są małe (34 mm.). ciemno-bronzowe z jaśniejszemi prążkami na przednich skrzydłach. Trzeci okaz napotkałem w Zubrzy, w drugiej połowie kwietnia".

*48. *Stratatia* Hufn. *ab. Terrarius* Weym. Jeden bardzo duży okaz samicy (54 mm.) znalazł Stöckl w drugiej połowie kwietnia, na murze domu we Lwowie.

Gnophos Tr.

*49. *Ambiguata* Dup. *v. Vepretaria* Spr. Tego rzadkiego miernikowca, którego odmiany *Vepretaria* w monarchii Austr.-Węgr. jeszcze nie znaleziono, odkryłem na wspólnych wycieczkach z Dr. Wachtlem w Brzuchowicach koło Lwowa. Na kilku nocnych wycieczkach przy końcu czerwca i w lipcu, pojawiło się na drodze, prowadzącej wśród wysokopiennego lasu grabowego, parę okazów przy lampie. Okaz mój rozpoznał Dr. Rebel jako *v. Vepretaria;* zdaje się, że także egzemplarze Dra Wachtla, których niestety nie miałem sposobności bliżej zbadać, należą do tej samej, ciemniejszej, gęściej brunatno naproszonej odmiany. Gatunek ten pojawia się u nas przeto prawdopodobnie tylko w lokalnej odmianie *v. Vepretaria* Spr., która w Brzuchowicach co roku nie należy do rzadkości.

Nolidae.

Nola Leach.

50. *Centonalis* Hb. Dwa okazy przyleciały do lampy 28-go czerwca, na brzegach lasów w Brzuchowicach; zauważyłem go zresztą tylko w okolicy Brodów (porówn. m. w.).

Arctiidae.

Lithosiinae.

Nudaria Hw.

51. *Mundana* L. Piwniczna, na ścianie stodoły, przy końcu lipca jeden okaz.

Zygaenidae.

Zygaeninae.

Zygaena F.

*52. *Achilleae* Esp. *ab.* „*Alae anter. maculis rubris elongatis, macul. 2. et 4. conjunctis*".

Zbliżona do *v. Arragonensis* Stgr. Odznacza się większemi niż zwykle plamami czerwonemi skrzydeł przednich, z których cztery pierwsze są znacznie wydłużone, dwie przy nasadzie zupełnie oddzielone, 4. z 2. złączone, 5. niewyraźnie nerkowata.

Okaz tej aberacyi, znaleziony na cmentarzu w Brodach w połowie sierpnia r. 1899., zasługuje jeszcze z innego powodu na uwagę. Na samym koniuszku maczugi prawego rożka można spostrzedz przez lupę parę pięknie wykształconych. szponowatych wyrostków rogowatych, podobnych zupełnie do szczęk małego chrząszcza, a jeszcze więcej do obu pazurków nogi samegoż motyla, lecz o połowę mniejszych; to samo, lecz mniej wyraźnie, daje się zauważyć także na lewym rożku. Bliższe szczegóły o tym dziwnym, prawdopodobnie teratologicznym utworze i znaczeniu jego, podałem w „Illustr. Zeitschr. für Entomol. Bd. V., 1900".

*53. *Meliloti* Esp. *v. Stentzii* Frr. Stöckl, który tę odmianę odkrył, donosi: „Odmianę tę złapałem na porębie w Białohorszczy w pierwszych dniach lipca 1895. *Z. Meliloti* zdaje się być charakterystyczną dla fauny białohorskiej, gdyż jej mimo pilnych poszukiwań gdzieindziej nie znalazłem".

*54. *Ephialtes* L. *ab. Coronillae* Esp. Stöckl znalazł ją jeszcze przed kilkunastu laty w lipcu na porębach w okolicy Lwowa.

*55. *Angelicae* O. *ab. Doleschalli* Rühl. Znaleziony 21. lipca 1897 na Hołosku Wielkiem koło Lwowa, w jednym okazie o całkiem cytrynowo-żółtych skrzydłach tylnych i takichże plamach skrzydeł przednich (Stöckl). W katalogu Staud. Reb. zaliczona do synonimów.

*56. *Carniolica* Sc. *v. Berolinensis* Stgr. Jeden egzemplarz tej rzadkiej odmiany znalazłem przed dwoma laty w okolicy Lwowa; należy do formy, mającej na kałdunie czerwoną obwódkę [1]).

Psychidae.

Rebelia Heyl.

*57. *Plumella* H. S. Na łąkach pagórkowatych koło Lwowa, jeden okaz przy końcu maja 1899. Oznaczył go Dr. Rebel z uwagą: „bardzo wielki". Według mego zapatrywania należy ta forma do gatunku *Nudella* O., zaś okazy z górskich okolic Rytra, do bardzo podobnego, lecz mniejszego gatunku *Plumella* H. S. (porówn. m. w. str. 17.).

Pyralidae.

Crambinae.

Crambus F.

58. *Geniculeus* Hw. Jeden okaz o bardzo słabem nakreśleniu 12. sierpnia w Bieczu, przy lampie.

59. *Margaritellus* Hb. Rozprzestrzeniony w całym kraju, w górach i równinie. Koło Lwowa zauważyłem go już w połowie czerwca, w okolicy N. Sącza i Czarnego Dunajca (Stare Bystre) w drugiej połowie lipca i początku sierpnia.

Platytes Gn.

60. *Alpinellus* Hb. Również w całym kraju rozprzestrzeniony od równin do gór wyniosłych, jednak w Galicyi wschodniej pospolitszy. W N. Sączu i dalszej okolicy (Piwniczna) spostrzegałem go rzadko po suchych ugorach, porosłych jałowcami, natomiast pojawia się często w Szczakowie, a bardzo licznie w okolicy Brodów, po suchych, piaszczystych łąkach, w pobliżu borów sosnowych. W drugiej połowie lipca i przez cały sierpień.

---

[1]) Porówn. C. Oberthür, Et. d' Entom. XX, f. 15.

Phycitinae.

Acrobasis Z.

61. *Consociella* Hb. Ten rzadki u nas gatunek znalazłem w dwóch bardzo odległych krainach Galicyi, mianowicie w Szczakowie 2. sierpnia i Lwowie (*ex l.* przy końcu czerwca). Gąsienica żyje na dębie, zimowała mała, zaś zamieniła się w poczwarkę w maju roku następnego.

Rhodophaea Gn.

62. *Rosella* Sc. Zauważyłem go koło Lwowa dopiero na początku września, na suchych łąkach przyleśnych.

63. *Suavella* Zk. W Piwnicznej na łąkach górskich, przy końcu lipca i w sierpnin; dotychczas znany tylko z górskich okolic nad Dunajcem i Popradem.

Pyralinae.

Cledeobia Stph.

64. *Angustalis* Schiff. S. V. W dalszej okolicy N. Sącza (Rożnów, Załubincze, Piwniczna), na suchych pochyłościach gór porosłych jałowcem, w lipcu i pierwszej połowie sierpnia dość częsty.

Scopariinae.

Scoparia Hw.

*65. *Zelleri* Wck. Pierwszy okaz znalazłem w Rytrze w r. 1898., drugi w dwa lata później w Piwnicznej; przebywa po debrach w drugiej połowie lipca.

66. *Murana* Curt. Jeden piękny egzemplarz w Roztoce Wielkiej koło Rytra, w zrębie leśnym przy końcy lipca; zresztą wymieniony tylko w dodatku pracy Garbowskiego[1]) bez wszelkiej daty.

Pterophoridae:

Platyptilia Hb.

67. *Tesseradactyla* L. W okolicy Lwowa (Pohulanka) przy końcu maja.

---

[1]) Materialien zu einer Lepidopterenfauna Galiziens etc. 1892.

Pselnophorus Wallgr.

68. *Brachydactylus* Tr. W Brzuchowicach koło Lwowa, na łące przyleśnej, jeden już zlatany okaz, 4. lipca.

Pterophorus Geoffr.

69. *Lithodactylus* Tr. Kilka okazów tego rzadkiego gatunku napotkałem w Muszynie na gruzem zawalonem zboczu gór, porosłem dziką roślinnością, 9. sierpnia 1901. Wzmiankowany zresztą tylko w dodatku Garbowskiego.

70. *Scarodactylus* Hb. Wyhodowałem go w domu we Lwowie 8. czerwca; gąsienica znaleziona w kwiatostanie *Hieracium umbellatum* L., zimowała w nim pod lekkim oprzędem.

*71. *Distinctus* H. S. Odkryłem go w jednym egzemplarzu w Rzyczanowie koło Rytra, latał zmierzchem w zrębie 8. sierpnia 1898. roku.

Tortricidae.

Tortricinae.

Acalla Meyer.

*72. *Cristana* F. *ab. Desfontainana* F. Jeden śliczny okaz zgodny z dyagnozą tej rzadkiej aberacyi, wypłoszyłem z krzaków w Piwnicznej 5. sierpnia 1901.

*73. *Hastiana* L. *ab. Psorana* Froel. Po dokładnej rewizyi zbioru mego z czasów dawniejszych, rozpoznałem tę aberacyę, znalezioną w N. Sączu jeszcze w r. 1878., dn. 18. października.

*74. *Hastiana* L. *ab. Costimaculana* Wck. Wyhodowany z gąsienicy we Lwowie 28. września.

*75. *Ferrugana* Tr. *ab. Selasana* H. S. Wśród stukilkudziesięciu okazów tego pospolitego i nadzwyczaj zmiennego gatunku, które głównie w okolicach Brodów i Lwowa zebrałem, znalazł się w dniu 4. lipca 1898. jeden, należący do rzeczonej aberacyi.

*76. *Contaminana* Hb. *ab. Dimidiana* Froel. Rzadka aberacya. Dwa okazy wypłoszyłem z krzaków w okolicy Brodów 23. września i Lwowa 3. października.

Pandemis Hb.

*77. *Corylana* F. *ab. „unicolor“*. Rzadka, niemal jednostajnie ubarwiona forma; na ciemnem, brunatno-ceglastem tle skrzydeł przednich zanika prawie całkiem charakterystyczne nakreślenie: krateczka i wstęgi poprzeczne.

Dwa okazy znalazłem w dolinie Popradu (Rytro, Piwniczna).

Tortrix Meyr.

*78. *Rolandriana* L. Przy końcu czerwca 1897, na starej porębie między Hołoskiem a Brzuchowicami (Stöckl).

Cnephasia Curt.

79. *Nubilana* Hb. Kilka okazów na płotach sadów lwowskiego przedmieścia w połowie czerwca.

Conchylinae.

Conchylis Ld.

80. *Richteriana* F. R. Jeden okaz na cmentarzu w Brodach 6. maja 1890. Gatunek rzadki, znany zresztą tylko z Janowa [1])

81. *Roseana* Hw. Piaszczyste wzgórza łyczakowskie przy Lwowie, na początku czerwca.

Olethreutinae.

Evetria Hb.

*82. *Posticana* Zett. Znalazłem jedną samicę na łąkach przyleśnych koło Lwowa (Lesienice), 27. maja 1900.

Olethreutes Hb.

83. *Salicella* L. Wspominam tu o tym zwyczajnym gatunku z powodu jednego okazu, którego gąsienicę znalazłem we Lwowie na *Sarothamnus scoparius* Koch. i tąże rośliną wyżywiłem; gąsienica żyje zresztą tylko liśćmi wierzb i topól.

*84. *Siderana* Tr. dwa okazy wypłoszył Stöckl z krzaku dębowego w Bolechowie.

85. *Rivulana* Sc. *forma autumnalis*. Zauważyłem, że jesienna forma tego wszędzie pospolitego gatunku jest mniejsza i z powodu przyćmionych srebrzystych wstęg poprzecznych, więcej jednostajnie ubarwiona.

---

[1]) Jest to gatunek, podany w moim wykazie (Spraw. kom. fizyogr., T. XXXIII), wskutek błędnego oznaczenia przez Dr. Hofmanna, pod niewłaściwą nazwą *Heydeniana* H. S.

86. *Lucivagana* Z. W okolicy Lwowa po wzgórzystych łąkach przyleśnych, od końca maja do końca czerwca, dość rzadki.

87. *Hercyniana* Tr. W lesie sosnowym Brzuchowic koło Lwowa, przy końcu maja.

88. *Antiquana* Hb. Gatunek ten, dotąd u nas stosunkowo mało znany, rozsiedlony jest zrzadka wszędzie od równin do wysokich gór (Konieczna nad Rytrem); zauważyłem go w okolicach N. Sącza, Myślenic i Lwowa (Brzuchowice), od połowy czerwca do połowy sierpnia.

Steganoptycha Stph.

89. *Signatana* Dgl. Lwów, po parkanach sadów, w połowie czerwca.

90. *Vacciniana* Z. Pojawia się rzadko po łąkach przyleśnych w okolicy Lwowa, w maju.

Epiblema Hb.

*91. *Pusillana* Peyer. Odkryłem go w kilku okazach w górach rytrzańskich nad Popradem (okaz pierwszy w r. 1898.). Przebywa po zrębach lasów świerkowych i jodłowych (w Radziejowej około 1200 m), przy końcu lipca i w sierpniu.

92. *Nisella* Cl. Gatunek ten hoduję we Lwowie co roku w wielkiej ilości z gąsienic, przebywających na wiosnę w baziach osiki. Gąsienice pozostawiałem aż do zapoczwarczenia się w baziach, w jakich je znalazłem, zwilżając je tylko czasami. Wśród bardzo wielkiej ilości okazów, wogóle dość zmiennych, przytrafiają się częstokroć mniej lub więcej typowe formy *ab. Pavonana* Don., o wiele rzadziej ab. *Decorana* Hb.; nadto wylęgła się w r. 1900. i następnym, w dwóch jednakich okazach forma, która dla swego wybitnie odmiennego nakreślenia, zasługuje na odrębną nazwę:

*93. *Nisella* Cl. *ab. Dorsimaculana ab. nov.* „*Alis anter. dilute cinereis, macula dorsali magna flammaeformi nigra*“.

Bardzo wybitna i rzadka aberacya (ryc. 1) odznaczająca się wielką aksamitno-czarną plamą przy brzegu pachowym; plama ta kształtu płomykowatego, rozpoczyna się szeroko w polu nasadowem, sięga połowy szerokości skrzydła i kończy zaostrzona przy kącie wewnętrznym (podobnie jak rdzawa plama u *Epibl. Solandriana* L.). Tło skrzydeł jest na całej powierzchni siwo-popielate, niekiedy w polu nasadowem nieco ciemniejsze.

94. *Solandriana* L. *ab. Trapezana* F. Gatunek *Solandriana,* zauważany w formie głównej dotąd tylko przeze mnie i Schillego w okolicach Dunajca i Popradu, zaś w odmianach nadto jeszcze

tylko przez Nowickiego[1]) w Radłowicach Górnych i Zubrzy, pojawia się w Rytrze i Piwnicznej przeważnie w aberacyi *Trapezana*.

95. *Solandriana* L. *ab. Sinuana* Hb. jest formą rzadką; jedyny okaz znalazłem w olszowych zaroślach koło Piwnicznej na początku sierpnia. — W pojmowaniu rozmaitych form gatunku *Solandriana* panował, jak się zdaje, u nas dotychczas pewien zamęt, który po wydaniu nowego katalogu Staud. i Rebl. niezawodnie ustanie.

Grapholitha Hein.

96. *Nigricana* H. S. W Piwnicznej na łąkach przy Popradzie 2. sierpnia, jeden okaz. Gatunek rzadki, wymieniony zresztą tylko w dodatku pracy Garbowskiego (l. c.) bez bliższej daty.

*97. *Microgrammana* Gn. Tego rzadkiego motylka odkryłem na Wysokim Zamku we Lwowie 24. czerwca 1898.

98. *Cosmophorana* Tr. Znalazłem go na nowem stanowisku, mianowicie w okolicy Brodów, na brzegu lasu sosnowego w połowie maja (porówn. p. d.).

99. *Coniferana* Rtzb. Gatunek daleko rozsiedlony, jednak dotąd mało znany. Zauważyłem go w dwóch bardzo odległych miejscowościach, mianowicie w okolicy Lwowa w połowie maja i w Szczakowie wśród młodej sośniny, niezawodnie w drugiem pokoleniu przy końcu lipca i na początku sierpnia.

100. *Pactolana* Z. W Brzuchowicach około sosen, przy końcu maja i na początku czerwca.

101. *Janthinana* Dup. Na suchych miejscach piaszczystych koło Lwowa, w drugiej połowie czerwca; zresztą wykazany tylko z Rytra.

Pamene Hb.

*102. *Gallicolana* Z. Dwa egzemplarze w pierwszej połowie czerwca 1898: w Krzywczycach i na cmentarzu stryjskim koło Lwowa.

103. *Populana* F. Jedyny okaz znalazłem w zaroślach w Piwnicznej 25. lipca; zresztą wymieniony tylko w dodatku pracy Garbowskiego (l. c.) bez wszelkiej daty.

Rhopobota Ld.

104. *Naevana* Hb. Jeden okaz wyhodowałem we Lwowie 13. czerwca z gąsienicy, znalezionej na wiosnę na gruszy dzikiej.

---

[1]) Enumeratio lepid. Hal. or. 1860.

*105. *Naevana* Hb. *v. Geminana* Stph. Bochnia i Brody, w połowie sierpnia.

Dichrorampha Gn.

106. *Alpinana* Tr. *ab.* Na uwagę zasługuje dziwnie drobny i ciemny okaz samca, u którego długość skrzydła przedniego wynosi zaledwie 4 mm; znalazłem go w okolicy Lwowa 3. lipca.

107. *Saturnana* Gn. Zauważyłem go w kilku okazach także koło Lwowa na piaszczystych łąkach, przy końcu maja i na początku czerwca (porówn. m. w.).

108. *Acuminatana* Z. Odkryty w jednym egzemplarzu przed 40. laty przez Nowickiego w Radłowicach Górnych koło Sambora; drugi okaz znalazłem na cmentarzu brodzkim 18. sierpnia 1898. roku.

Yponomeutidae.

Yponomeutinae.

Yponomeuta Latr.

109. *Vigintipunctatus* Retz. Na wzmiankę zasługuje egzemplarz znaleziony w połowie maja w okolicy Lwowa, odznaczający się fenomenalnym rozmiarem (dług. skrzydł. przedn.=$9^1/_2$ mm).

Prays Hb.

110. *Curtisellus* Don. *ab. Rustica* Hw. Nowe stanowisko tej rzadkiej aberacyi odkryłem w okolicy Brodów, gdzie się przy końcu sierpnia na przyleśnych łąkach pojawia.

Argyresthiinae.

Argyresthia Hb.

111. *Spiniella* Z. Na cmentarzu łyczakowskim we Lwowie 5. września; rzadki.

112. *Semitestacella* Curt. W okolicy Lwowa na brzegach lasów bukowych, w drugiej połowie września, dość rzadki.

*113. *Dilectella* Z. Wypłoszyłem go z jałowców w Piwnicznej 21. lipca 1900.

Plutellidae.

Plutellinae.

Cerostoma Latr.

*114. *Radiatella* Don. *ab.* „*Alba*„. Z wielu okazów, jakie w różnych okolicach Galicyi dotąd zebrałem lub w domu wyhodowałem, znalazł się na Wulce koło Lwowa 3. października 1901 jeden prawie całkiem biały, o strzępinie miedziano połyskującej.

115. *Xylostella* L. Charakterystyczne oprzędy tego gatunku znajdowałem na parkanach sadów we Lwowie; motyle lęgły się w połowie czerwca.

Theristis Hb.

116. *Mucronella* Sc. Śliczny okaz tego gatunku wyhodowałem we Lwowie 8. lipca z gąsienicy, znalezionej na wiosnę tego samego roku na *Evonymus europaeus* L. Czółenkowaty kokon jest przeszło 11 mm. długi, przyczepiony na obu końcach długim sznureczkiem przędzy, w jaki się kokon obustronnie wydłuża.

Gelechiidae.

Gelechiinae.

Metzneria Z.

*117. *Metzneriella* Stt. Tego rzadkiego motylka napotkałem w jednym egzemplarzu w zrębach sosnowych koło Brodów 5. czerwca 1898.

Bryotropha Hein.

118. *Decrepidella* H. S. *ab. Lutescens* Const. Pojawia się rzadko wśród formy zwyczajnej w okazach mniej lub więcej typowych; najwybitniejsze znalazłem w piaszczystych borach sosnowych w Szczakowie i w okolicy Piwnicznej, na początku sierpnia.

119. *Umbrosella* Z. Mało znany i dość rzadki; płoszyłem go przy końcu lipca z jałowców, porastających piaszczyste bory sosnowe w Szczakowie.

Gelechia Z.

120. *Muscosella* Z. We Lwowie kilka egzemplarzy *ex l.* przy końcu maja; gąsienice znajdywałem w baziach wierzby iwy.

*121. *Oppletella* H. S. Bardzo zmienny gatunek. Odkryłem go w r. 1899. w Szczakowie; motylki ukrywają się między gałęźmi sosen i jałowców na suchym gruncie piaskowym. Dwa okazy pojawiły się także w Piwnicznej przy lampie. Lata w drugiej połowie lipca i pierwszej sierpnia.

122. *Peliella* Tr. W Szczakowie na początku sierpnia, na tych samych miejscach, co poprzedni; znany zresztą tylko z Rytra.

123. *Continuella* Z. Kilka okazów wypłoszyłem na początku sierpnia w Szczakowie z jałowców wśród rzadkiego lasu sosnowego, o zupełnie piaszczystym gruncie. Wspomina o nim tylko Garbowski w dodatku swej pracy (l. c.) bez wszelkiej daty.

124. *Electella* Z. Brzuchowice koło Lwowa, przy końcu czerwca. Dotychczas był znany tylko z górskich okolic w Karpatach zachodnich (Tatry kraina regli, Roztoka Wielka koło Rytra).

(Lita Tr.).

125. *Artemisiella* Tr. *ab.* W okolicy Lwowa znalazłem na piaszczystych wzgórzach okaz z grupy *Lita,* oznaczony przez Dr Rebela jako prawdopodobna aberacya gatunku *Artemisiella* Tr. Odznacza się bladem tłem i bardzo niewyraźnem, ciemnem nakreśleniem; jedynie rdzawo-żółte smugi przypominają gatunek *Artemisiella.*

126. *Atriplicella* F. Mało znany. We Lwowie wyhodowałem go 24. kwietnia z gąsienicy, żyjącej w jesieni na *Chenopodium*; poczwarka zimowała.

127. *Obsoletella* F. R. Jeden egzemplarz przy lampie w Brodach, 21. sierpnia.

128. *Halonella* H. S. Brody, w zrębie lasu sosnowego, jeden okaz 28. sierpnia.

129. *Maculiferella* Dgl. Przy Lwowie w połowie maja i przy końcu czerwca, w Szczakowie, na początku sierpnia. Gatunek rzadki, przebywa po miejscach suchych, piaszczystych.

130. *Kiningerella* H. S. Jeden (niewątpliwie oznaczony) okaz tego rzadkiego gatunku napotkałem wśród moczarowatych łąk nad Suchowólką w Brodach, 14. sierpnia 1899.

131, *Leucomelanella* Z. Brody, na murze cmentarza wśród lasu sosnowego, jeden okaz 18. sierpnia. Dotąd był znany tylko z krainy regli w Tatrach (Nowicki).

*132. *Sestertiella* H. S. Stöckl znalazł we Lwowie trzy okazy na parkanach w czerwcu, dwa pierwsze w r. 1894.

(Teleia Hein.).

133. *Notatella* Hb. We Lwowie hoduję ten gatunek często *ex l.* Gąsienice znaleźć można do późnej jesieni na spodzie liści wierzby iwy, których meszkiem żyją, wygryzając w nim żłobki. Gąsienice znajdywałem również dość często na *Salix viminalis* L. między dwoma płasko sprzędzonymi liśćmi, lub też w liściach rurkowato zwiniętych. Przepoczwarczają się we mchu lub w zwiniętych liściach. Motyl pojawia się przez cały maj.

*134. *Luculella* H„. *ab. nova.* „*Alis anterioribus griseis, in medio macula rotundata saturate ochracea; long. al. anter.=6 mm*".

Różni się od zwykłej formy przedewszystkiem znacznie większym rozmiarem, o wiele jaśniej popielatem tłem skrzydeł przednich i brakiem białych części, wchodzących w skład charakterystycznego dla tego gatunku znamienia łukowatego w ramiennej połowie skrzydła. Z owego znamienia pozostała tylko część środkowa, w kształcie dość wielkiej, okrągławej plamy pomarańczowo żółtej nieco przed środkiem skrzydła, oraz nad nią pomarańczowa smuga podłużna. Dwie czarne plamki bliżej nasady i takaż na żyłce poprzecznej są również pomarańczowo podłożone.

Dr. Hinneberg, któremu mój okaz przesłałem do oznaczenia, poczytuje go za prawdopodobnie nowy gatunek, stanowczo zaś nie uznaje go za aberacyę gat. *Luculella* Hb. Ja uważam tę formę za aberacyę gat. *Luculella,* u której białe partye wyżej wymienionej plamy zanikły, co się u odmian tego gatunku czasem zdarza [1]. Niezwyczajnem jest tylko znacznie jaśniejsze tło skrzydeł przednich, wielki rozmiar, wreszcie następujący objaw biologiczny: Gąsienica (może poczwarka), która niestety uszła bliższej uwagi mojej, przebyła zimę w wielkim (na 16 mm długim, na 4 mm szerokim) fałdzie liścia (prawdopodobnie dębowego), pokrytym z wierzchu albo przędzą, pomieszaną z naskórnią liścia, albo też — o ile na suchym preparacie wiedzieć można — czystą tylko naskórnią; w tym ostatnim razie miałoby się do czynienia z wielką miną, przeto ze zjawiskiem całkiem nowem dla gatunków rodzaju *Teleia*.

Gdyby się po dalszych badaniach miało okazać, że ta forma nie jest jeszcze opisana, proponuję dla niej nazwę „*Dealbella*".

Okaz mój wylągł się we Lwowie 26. maja 1898.

---

[1]) Herrich-Schäffer (System. Bearb. d. Schmett. von Europa), zauważa przy opisie gatunku *Luculella* (V. p. 167): „Es kommen Exemplare mit viel weniger Weiss vor, wie das von H. Mann als neue Art „*Flavimaculella*" aufgestellte". Nazwy tej w rodzaju *Teleia* nie znalazłem nigdzie, nie wyjmując nowego katalogu Staud. i Rebl.

Xystophora Hein.

*135. *Conspersella* H. S. Wielka rzadkość. Odkryłem go w jednym egzemplarzu na zrębie lasu sosnowego w Brodach, 5. czerwca 1898.

136. *Micella* Schiff. S. V. [1]). U nas jeszcze mało znany. Znalazłem go we Lwowie na ulicy, przy której mieszkam, obok ogrodu owocowego.

Anacampsis Hein.

*137. ? *Vorticella* Sc. *ab. Destrigella ab. nov.* „*Alarum anteriorum loco fasciae macula costali punctoque opposito albidis*“.

W r. 1899. złowiłem czerpakiem 24. maja na łąkach w okolicy Lwowa, dwie całkiem jednakie pary *in copula* pewnego gatunku z rodzaju *Anacampsis*. o wybitnym dimorfizmie płciowym. Samiec bardzo podobny do wielkiego okazu *Anthyllidella* Hb., zaś samica do *Vorticella* Sc. Dla upewnienia przesłałem jedną parę Dr Hinnebergowi do oznaczenia, który przypuszczając pomyłkę co do mej notatki „*in copula*“, oznaczył samca jako *Anthyllidella* zaś samicę jako *Vorticella*. Dr Rebel, który był tak uprzejmy formę tę następnie zbadać, oświadcza, że ten seksualny dimorfizm byłby czemś zupełnie nowem; zapytuje, czy znalazłem także samce o zupełnej przepasce poprzecznej, wreszcie zauważa, że ♀ zgadza się dobrze z gatunkiem *A. Cincticulella* H. S.

Według moich spostrzeżeń zgadza się samica najbardziej z cechami, przyjętemi dla gatunku *Vorticella*, jakkolwiek przepaska (u jednego okazu mego czysto biała, u drugiego brunatnawo biała) przebiega nieco skośniej (zbliżając się przy brzegu pachowym ku nasadzie), aniżeli u *Vorticella*, (gdzie jest prostopadłą do brzegu pachowego) [2]). U samca znajdują się w miejscu przepaski dwie plamki białe, jedna przy brzegu ramiennym, druga przy pachowym, z których druga jest znacznie mniejsza, a u jednego okazu mego zaledwie widoczna.

Jakkolwiek możnaby tę formę uważać za nowy gatunek, przyjmuję na razie, że jest to *Vorticella* Sc. o odmiennie ubarwionym samcu.

---

[1]) Wspominam tu jeszcze o okazie znalezionym na początku czerwca, na piaszczystych ugorach koło Lwowa, który prawdopodobnie należy do gatunku *X. Quaestionella* H. S.

[2]) Podobne okazy znachodziłem niejednokrotnie w okolicy Lwowa, zaś formy samców o dwu przeciwległych plamkach białych, prócz dwu wymienionych, dotąd więcej nie znalazłem.

Aristotelia Hb.

*138. *Brizella* Tr. Ten nowy dla naszej fauny gatunek znalazłem w kilku okazach w Szczakowie, na leśnych, nieco podmokłych łąkach, porosłych z rzadka młodą sośniną; płoszyłem je ze sosen przy końcu lipca i na początku sierpnia r. 1899.

Apodia Hein.

*139. *Bifractella* Dgl. Jeden okaz w Rytrze, w zaroślach przy torze kolejowym, 8. sierpnia 1899.

Brachmia Meyr.

140. *Gerronella* Z. Koło Brodów w zrębie sosnowym w połowie sierpnia 1899. Gatunek rzadki, znany poprzednio tylko Nowickiemu ze Lwowca w Samborskiem.

Sophronia Hb.

141. *Sicariella* Z. Znalazłem go także koło Lwowa, na wilgotnych łąkach przy końcu czerwca (porówn. m. w.).

Oecophorinae.

Depressaria Hw.

*142. *Scopariella* Hein. Złapany w r. 1885. w Bolechowie (Stöckl).

143. *Pimpinellae* Z. Piękny okaz wyhodowałem z gąsienicy, znalezionej 23. lipca na wysoko leżących łąkach górskich Roztoki Wielkiej koło Rytra; motyl wylągł się 11. sierpnia.

144. *Olerella* Z. Zauważyłem go także koło Lwowa przy końcu września, oraz w okazach przezimowanych w kwietniu (porówn. m. w.).

145. *Pulcherrimella* Stt. Dotąd znany tylko z okolicy Rytra; zauważyłem go tam przy końcu lipca.

146. *Absynthiella* Hs. Na cmentarzu w Brodach, jeden okaz przezimowany, 24. marca 1890.; zresztą wymieniony tylko w dodatku pracy Garbowskiego (l. c.) bez bliższej daty.

Borkhausenia Hb.

147. *Tinctella* Hb. Koło Brodów w zrębach sosnowych, koło Lwowa płoszony ze śliw w czerwcu.

148. *Unitella* Hb. Do poprzedniego bardzo podobny; pojawia się po krzaczystych zaroślach w okolicach Piwnicznej i Rytra przy końcu lipca i na początku sierpnia. Wzmiankowany zresztą tylko w dodatku pracy Garbowskiego (l. c.) bez wszelkiej daty.

*149. *Augustella* Hb. Odkryty przez Stöckla w Hołosku koło Lwowa, na pniu nadpsutego dębczaka w maju.

*150. *Borkhausenii* Z. Wypłoszył go Stöckl ze sosny w Brzuchowicach, w lipcu 1901.

Elachistidae.

Scythridinae.

Epermenia Hb.

*151. *Scurella* H. S. Złapany przez Stöckla czerpakiem na porębie w Hołosku, w maju 1897.

152. *Seliniella* Z. Koło Lwowa na suchych ugorach piaszczystych, na początku lipca; rzadki.

Scythris Hb.

*153. *Dissimilella* H. S. Na porębie w lesie białohorskim, w starej zaniedbanej szkółce (Stöckl).

Momphinae.

Cataplectica Wlsghm.

154. *Fulviguttella* Z. W Rzyczanowie koło Rytra wypłoszyłem jeden okaz 7. sierpnia.

Mompha Hb.

155. *Propinquella* Stt. Znalazłem go w Piwnicznej w dwóch okazach, jeden 21. lipca na znacznej wysokości w krzakach olszowych, drugi 11. sierpnia wśrod moczaru w dolinie. Gatunek znany dotąd tylko z górskich okolic nad Popradem.

156. *Lacteella* Stph. W mięszanym lesie Krzywczyc koło Lwowa, przy końcu czerwca. Gatunek rzadki, wzmiankowany bez wszelkiej daty tylko w dodatku pracy Garbowskiego (l. c.).

Pancalia Stph.

157. *Leuwenhoekella* L. W Piwnicznej na zboczu gór, porosłem olszyną i jałowcem, na początku sierpnia. Zdaje się być u nas wogóle rzadszy od *v. Latreillella* Curt.

Coleophorinae.

Coleophora Hb.

*158. *Badiipennella* Dup. Wykazuje go Stöckl z Białohorszczy w trzech okazach, znalezionych na porębie w czerwcu 1896. roku.

*159. *Solitariella* Z. Znaleziony również przez Stöckla w Hołosku koło Lwowa w trzech okazach, z których jeden wyhodował w czerwcu z woreczka, przyczepionego do pnia drzewa.

160. *Coronillae* Z. Znalazłem go także w okolicy Lwowa na wilgotnych łąkach przyleśnych, przy końcu czerwca (porówn. m. w.).

*161. *Ballotella* F. R. Wyhodowany przez Stöckla w czerwcu 1898 z woreczka, uczepionego na stosie drzewa w Białohorszczy.

162. *Palliatella* Zk. Jeden egzemplarz wypłoszyłem z dębu na wzgórzach łyczakowskich przy Lwowie 30. czerwca.

*163. *Ibipennella* Z. Brody, wyhodowany z gąsienicy w r. 1900. Gąsienica wyżera na górnej stronie liści dębu małe białe plamki; przebywa w krępym pistoletowatym woreczku o krótkim wylocie. Motyle lęgły się na początku lipca (Klem.).

164. *Virgatella* Z. Mały zlatany okaz przyleciał w Piwnicznej w pokoju do lampy 30. lipca.

*165. *Lineolea* Hw. Tego rzadkiego molowca wyhodowałem we Lwowie 24. czerwca 1900. Gąsienice znalazłem na *Leonurus cardiaca* L.; woreczek dwuklapowy, ma formę prostej, ścieśnionej torebki, o wydłużonym wązkim wylocie, jest na 11 mm. długi, przeszło 3 mm szeroki, nadto rozszerzony w obu krawędziach nieregularnemi łatkami suchych szczątków liści, powierzchnia gęsto, lecz krótko omszona, barwa zielonawo szara, u wylotu brunatna.

166. *Directella* Z. W okolicy Brodów, na suchych stepowatych łąkach piaszczystych, porosłych z rzadka sosnami; tamże wyhodowałem go też z gąsienicy, żyjącej na *Artemisia campestris*. Woreczek walcowaty, prosty, niemal równowązki, o króciutkiem, trójklapowem ujściu, w miejscu przyczepu pałeczkowato, słabo przygrubiony, nieznacznie krawędzisty, okryty gęstym lecz krótkim kutnerkiem siwym, długości blizko 16 mm. Motyl pojawia się w sierpniu. Nowicki znalazł swój okaz na Górze Piaskowej we Lwowie przy końcu maja.

*167. *Expressella spec. nov* „*Alis anterioribus fusco ochraceis dense nigro inspersis, in parte dorsali dimidia multo dilutioribus' striga costali alba, strigis latis: discoidali, plicae et dorsali albis, dense grossequae nigro irroratis; long. al. anter.* $8^1/_2$ mm".

Formę tę (ryc. 2) opisałem dokładnie w moim przyczynku pierwszym (p. p. pod l. 136.), przeto ograniczam się tu do podania ró-

żnicy, jaka między nią a najbliższym jej gatunkiem *Directella* Z. zachodzi.

Expressella ma skrzydła przednie szersze, we wierzchołku krócej zaostrzone, połowę pachową po komórkę środkową o wiele bledszą od ramiennej, mianowicie jasno brunatnawo ochrową, kraj brzegu brunatnego tylko na szerokość rożka biały i to tylko w $^1/_3$ od nasady czysto biały, dalej zwolna ciemniejący. Otułki są dwa razy dłuższe od głowy, ich członek środkowy zaopatrzony pęczkiem włosków, niewiele dłuższym od połowy członka końcowego, który jest około 4 razy krótszy od środkowego. Rożki są u mojego okazu (♂) białe, dokoła dość słabo brunatno obrączkowate.

Formę tę możnaby uważać za odmianę gatunku *Directella*, gdyby nie różna forma skrzydeł przednich, kolor i szerokość linii ramiennej, ogólne ubarwienie skrzydeł przednich, wreszcie budowa otułek, które to cechy uważam za dostateczne do oddzielenia tych form, jako odrębnych gatunków.

168. *Gnaphalii* Z. Mało znany. Przebywa po łąkach przyleśnych w Lesienicach koło Lwowa, przy końcu maja.

169. *Otitae* Z. Pojawia się także w okolicy Brodów na suchych miejscach piaszczystych, w połowie sierpnia (porów. p. p.)

Elachistinae.

Elachista Tr.

*170. *Luticomella* Z. Wypłoszony z krzaku tarniny przez Stöckla, na porębie w Krzywczycach, w maju.

171. *Rufocinerea* Hw. Małego samca znalazłem w młodym zrębie koło Lwowa, przy końcu maja; wykazany zresztą tylko z Rytra.

*172. *Dispilella* Z. Na porębie w Brzuchowicach w maju. Odkryty przez Stöckla.

Gracilariidae.

Gracilariinae.

Gracilaria Z.

*173. *Limosella* Z. Przy dokładnej rewizyi zbioru mego z czasów dawniejszych, znalazłem dwa okazy tego gatunku, jeden złapany w Lesienicach koło Lwowa w połowie maja 1895, drugi w Brodach w połowie sierpnia.

*174. *Syringella* F. *ab.* „*Parva, alis anter. infuscatis, uno solum hamulo albo costali*“.

Drobny egzemplarz, u którego długość skrzydła przedniego wynosi $4^1/_2$ mm, znaleziony w jednym z lwowskich sadów 17. maja 1901. Odznacza się brunatno zaciemnionem tłem skrzydeł przednich i tylko jedną kreseczką brzegu ramiennego, odpowiadającą środkowej z trzech zwykłych.

Ornix Z.

*175. *Insperatella* Nick. Znakomita i bardzo poszukiwana rzadkość. Jeden okaz znalazłem we Lwowie 11. maja 1899 na parkanie parku stryjskiego, obok plantacyj grabu, pomięszanego tu i ówdzie z czeremchą i klonem.

Lithocolletinae.

Lithocolletis Z.

W dwóch ostatnich latach zajmowałem się szczegółowo hodowlą motylków tej zajmującej grupy; gromadziłem w jesieni wielką ilość liści rozmaitych drzew i krzewów, zajętych minami gąsienic. Miałem więc sposobność dokładnego zbadania fauny i biologii form rodzaju *Lithocolletis* w okolicach Lwowa. Celem wcześniejszego wylęgu motyli przyspieszałem sztucznie ich rozwój; motyle lęgły się przeto już w marcu i kwietniu, zamiast w maju.

176. *Insignitella* Z. Rozprzestrzeniony daleko. Znalazłem go na początku sierpnia w Rytrze, oraz w maju koło Brodów i Lwowa. Czasem zdarzają się nader drobne okazy.

177. *Spinolella* Dup. Bardzo rzadki. Z wielu gąsienic należących do gatunków żyjących na wierzbie iwie, wylągł się tylko jeden egzemplarz *Spinolella*.

178. *Salictella* Z. Znany głównie z miejsc, obfitujących w gładkolistne wierzby i wikliny nadrzeczne w Galicyi zachodniej, gdzie się dość pospolicie pojawia. Jako nowe stanowiska wymieniam okolice: Rzeszowa, Nowego Sącza i Szczawnicy. Pora pojawu wrzesień i lipiec.

*179. *Dubitella* H. S. *ab. Immarginatella ab. nov.* „*Alae anteriores signis nigris nullis*«.

Z wielu okazów, jakie w domu wyhodowałem z gąsienic, toczących liście wierzby iwy, wylęgł się we Lwowie przy końcu kwietnia 1900, jeden wybitnie odmienny.

Odznacza się zupełnym brakiem wszelkich czarno-brunatnych nakreśleń, mianowicie ciemnego ograniczenia znaków białych, brunatnej linii krańcowej i czarnej kreski we wierzchołku.

Wspominam tu jeszcze o pewnym gatunku, jaki w kilku okazach wyhodowałem najprawdopodobniej z liści jabłoni ogrodowej. Forma ta nie różni się niczem od gatunku *Dubitella* H. S., którego gąsienice znajdywano jednak dotyczas wyłącznie w liściach wierzby iwy [1]). Jeżeli przeto w notatkach moich nie zaszła pomyłka co do rośliny żywnościowej gąsienic (czego nie przypuszczam), należałoby wnosić, że gąsienice gatunku *Dubitella* żyją także w liściach jabłoni.

*180. *Cydoniella* F. Wiele okazów *ex l.* we Lwowie. Gąsienice minują liście gruszy domowej, poczwarki zimują w minach. Motyle lęgły się u mnie już w marcu wskutek przyspieszonego sztucznie rozwoju.

*181. *Cerasicolella* H. S. *ab. Mahalebella* Mühlig. Kilka egzemplarzy wyhodowałem we Lwowie z gąsienic, zebranych w jesieni na *Prunus Mahaleb* L., rosnącej w tutejszym ogrodzie botanicznym. Motyle różną się dość znacznie od zwykłej formy gatunku *Cerasicolella* H. S., której gąsienice żyją w liściach czereśni i wiśni [2]). Formę *Mahalebella* zaliczono przeto niesłusznie do synonimów gatunku *Cerasicolella* H. S. [3]).

182. *Concomitella* Bnks. W nowym katalogu Staudingera i Rebl. utworzono z dawnego gatunku *Pomifoliella* Z., dwa odrębne: *Concomitella* Bnks. i *Blancardella* F. Według Bankesa jest u *Concom.* biała linia nasadowa i pierwsza para kreseczek przeciwległych szersza aniżeli u *Blancard.*, przyczem linia nasadowa ma zawsze skłonność łączenia się z pierwszą kreseczką brzegu pachowego. Porównywując obfity materyał, jaki we Lwowie w trzech ostatnich latach z liści jabłoni wyhodowałem, przyszedłem do przekonania, że w obrębie dawniejszego gatunku *Pomifoliella* Z. mieszczą się dwie, dość znacznie różniące się formy. Różnice podane przez Bankesa zawodzą czasem, raczej należałoby je, według moich spostrzeżeń, uwydatnić w następujący sposób: *Concomitella* ma skrzydła przednie w ogóle szersze i krótsze, białą linię nasadową przy końcu mniej skośnie, czasem prostopadle ściętą, częstokroć zetkniętą z pierwszą kreseczką pachową; ta kreseczka bywa u *Concomit.* najczęściej wyraźnie załamana i u swego początku bardzo rozszerzona. Wogóle jest pierwsza

---

[1]) Gatunek ten oznaczyło dwóch zakrajowych lepidopterologów jako *Cerasicolella* H. S., jednak bez wątpienia błędnie.

[2]) Zauważyłem, że gąsienice *Lithocolletis,* minujące w jesieni liście czereśni, wiśni, śliwy i tarniny (także *Prunus Mahaleb*) przeto gatunki *Cerasicolella* H. S. i *Spinicolella* Z. z odmianami, zimują w swoich minach i zapoczwarczają się dopiero na przyszłą wiosnę; gatunki żyjące w innych roślinach zimują w stanie poczwarki.

[3]) Porównaj nowy katalog Staud. i Rebl. (l. c.).

para białych kreseczek przeciwległych wyraźnie krótsza i mniej skośna, aniżeli u *Blancardella*.

Nie ulega wątpliwości, że wykazywana dotąd w różnych spisach faunistycznych autorów naszych forma *Pomifoliella* Z. odnosi się przeważnie do gatunku znacznie pospolitszego *Concomitella* Bnks.

183. *Concomitella* Bnks. *ab.* Między wielu okazami wyhodowanymi w domu, wylągł się jeden wybitnie odmienny, gdyż niemal zupełnie pozbawiony czarnego nalotu, który u formy zwyczajnej, mniej lub więcej obficie zaciemnia brzeg pachowy i środek skrzydeł przednich; tylko w samym wierzchołku skrzydeł znajduje się krótka smuga czarna.

*184. *Blancardella* F. Kilka okazów *ex l.* we Lwowie (od r. 1899.); gąsienice minują liście jabłoni (porówn. gatunek poprzedni).

185. *Oxyacanthae* Frey. Gatunek w okolicy Lwowa, a niezawodnie także gdzieindziej, zwłaszcza jako gąsienica bardzo zwyczajny, chociaż dziwną rzeczą przez innych dotąd nie wykazany. Gąsienice żyją w liściach głogu (*Crataegus Oxyacantha* L.).

186. *Mespilella* Hb. Wyhodowałem go w niewielu tylko egzemplarzach częścią z gruszy ogrodowej, częścią z jarzębiny. Motyle nadzwyczaj podobne do poprzedniego gatunku, dadzą się na pewne odróżnić tylko według rośliny żywnościowej.

*187. ? *Mespilella* Hb. *ab. Schillei ab. nov.* „*Alae anteriores in medio margine anteriore atque interiore una solum macula alba oblonga, quarum dorsalis major irregularisque cum stria basali juncta; ceteroquin hamuli albi nulli; striga nigra interapicalis crassa et longa*“.

W jesieni r. 1900. zebrałem wiele liści jarzębiny (*Sorbus aucuparia* L), zajętych gąsienicami *Lithocolletis*. Na wiosnę roku następnego obok licznych okazów *Sorbi* Frey, wylęgła się jedna normalna *Mespilella* Hb., oraz jeden prześliczny okaz zupełnie odmiennej formy, którą niezawodnie należy uważać za aberacyę jednego z wymienionych dwóch gatunków. Tłem skrzydeł przednich więcej czerwonawo złocistem i nieco żywiej połyskującem, zbliża się ta forma do *Mespilella*, zaś brakiem ciemnych plamek na tylnych stopach (co się zresztą także u *Mespil.* zdarza) więcej do *Sorbi*. Zgodnie z zapatrywaniem Dr. Rebela, któremu mój okaz do zbadania przesłałem [1]), przyjmuję na razie, że jest aberacyą gatunku *Mespilella* Hb.

---

[1]) Dr. Rebel dodaje przy tej formie uwagę „? *Mespilella* Hb. *ab.*; gewiss keine Art, sondern nur eine prächtige Aberration“.

U *ab. Schillei* (ryc. 3) brak na skrzydłach przednich trzech ostatnich białych haczyków przy brzegu ramiennym i dwóch ostatnich przy pachowym. Pierwszy haczyk biały przy brzegu ramiennym (kreseczka najbliższa nasady) przylega w całej swej długości do kraju tego brzegu, tworząc bardzo wydłużoną plamę owalną. Gruba kresa biała, wybiegająca ze środka nasady skrzydła, rozszerza się przy swym końcu i zlewa z nieregularnym, niewyraźnie ograniczonym płatem białym przy brzegu pachowym, zajmującym przestrzeń dwóch pierwszych haczyków tego brzegu. Z płatem tym łączy się wreszcie biały skrawek brzegu pachowego przy nasadzie, który wraz z owym płatem i kresą nasadową obejmuje owalną plamę miedziano czerwonego tła skrzydeł. Wszystkie białe nakreślenia mają granice niewyraźne i są pozbawione brunatnego obrzeżenia. Mniejsza część końcowa skrzydła ma tło białawo miedziane, wypełnione w środku czarnym nalotem kształtu strzały, ku wierzchołkowi zaostrzonej. Tułów biały, z wyjątkiem okrągłej, miedziano czerwonej plamy na środku grzbietu.

Nazwana ku czci zasłużonego w dziedzinie lepidopterologii krajowej, starszego zarządcy lasów Fryderyka Schillego w Rytrze.

*188. *Junoniella* Z. W starym zrębie sosnowym koło Brodów, 28. września 1898.

189. *Nicellii* Stt. We Lwowie hoduję go często z gąsienic żyjącej w liściach leszczyny; również motyla zauważyłem wszędzie koło Lwowa w maju. Gatunek rozprzestrzeniony i nierzadki, nie znachodzi się mimo to w żadnym wykazie krajowych motyli.

190. *Froelichiella* Z. Wszędzie rozprzestrzeniony, w górskich okolicach Galicyi zachodniej częstszy. Koło Lwowa zauważyłem go rzadko, przeto przypuszczam, że wzmianka Nowickiego [1]) „reperitur vulgate socialiterque in quercetis circa Radłowice Górne, Leopolin et Janow" wynika z pomyłki, spowodowanej zamianą gatunku tego — przebywającego tylko w zaroślach olchowych — z poprzednim, bardzo podobnym.

191. *Stettinensis* Nicelli. Po 12 latach napotkałem znowu raz okaz tego, u nas rzadkiego, chociaż daleko rozprzestrzenionego gatunku, w mięszanych z olszą krzakach przy Lwowie, w połowie maja (porówn. m. w.).

192. *Emberizaepennella* Bouché. W okolicy Lwowa w stanie gąsienicy wcale nierzadki w miejscach, które obfitują w jej roślinę żywnościową. Wiele okazów wyhodowałem z gąsienic, żyjących w liściach gatunków *Lonicera* i *Symphoricarpus race-*

---

[1]) Enumeratio etc. l. c. pag. 234.

mosa Michx., które się znachodzą we Lwowie głównie w ogrodach i na cmentarzach. Gąsienice żyjące na *Symphoricarpus* bywają częściej przez pasorzyty nawiedzane i wydają zwykle drobniejsze motyle. Mina gąsienicy jest wielka, na 15—21 mm. długa, przytem szeroka; mieści się na spodzie liścia zwykle między trzema lub czterema bocznymi nerwami. Liść jest w miejscu zajętem przez minę ku dołowi zgięty, nadto częstokroć w poprzek miny prawie załamany, ku górze silnie, niekiedy baryłkowato wydęty. Naskórek wierzchniej strony liścia jeszcze świeżego jest w miejscu miny mniej lub więcej pozbawiony zieleni, przeto jasno brunatnawy i gładko wydęty; naskórek strony spodniej zrazu białawy, staje się później brunatnawy i wzdłuż mocno pomarszczony. Poczwarka spoczywa mniej więcej w środku miny, w tęgim owalnym, jasnobrunatnym, od strony nagromadzonego kału ciemniejszym kokonie; kokon wielki, około 5 mm. długi, 2 mm szeroki, słabo połyskujący, bardzo delikatnie i nieregularnie pomarszczony. Kał tworzy nieregularną bryłkę, mieszczącą się na zewnętrznym, ku krajowi liścia zwróconym końcu miny. Poczwarka zwrócona kuprem ku ciemniejszemu końcowi kokonu, jest w stosunku do kokonu mała, jednostajnie zielonawo brunatnawa, o delikatnie ciemniej ograniczonych pokrywach głowy, tułowia i skrzydeł. Poczwarka na wiosenną generacyę motyla zimuje.

193. *Comparella* Z. Koło Lwowa (głównie na cmentarzu stryjskim) we wrześniu liczny; okazy przezimowane są o wiele rzadsze.

Lyonetiidae.

Phyllocnistinae.

Bucculatrix Z.

194. *Ulmella* Z. Koło Lwowa nie częsty. Wyhodowałem go w maju z kokonów przyczepionych do pnia buków; w Hołosku Wielkiem zauważyłem go jeszcze 8. sierpnia. Dotychczas był znany tylko Nowickiemu w jednym okazie.

*195. *Maritima* Stt. Jeden ciemny, ostro nakreślony egzemplarz samca znalazłem w liściastych lasach koło Lwowa, 13. maja r. 1899. Gatunek zmienny.

*196. *? Humiliella* H. S. *„Alis anterioribus albidis, in parte basali infuscatis, maculis costalibus tribus fuscis, quarum prima parva, secunda maxima usque ad marginem interiorem porrecta.*

maculam nigerrimam in plica includens, cum tertia nigro adspersa conjuncta; capillis sordide albidis".

Dr. Rebel, któremu mój okaz przesłałem dla zbadania, zauważył, że forma ta zgadza się dość dobrze z nieznanym mu w naturze gatunkiem *Humiliella* H. S., przedstawionym na fig. 859. Atoli przekonałem się, że opis gatunku *Humiliella* H. S., w dziele tego autora podany a przez Heinemanna[1]) powtórzony, różni się w wielu względach od formy przeze mnie znalezionej tak, iż możnaby ją uważać za nowy gatunek.

U mojego okazu (ryc. 4) jest tło skrzydeł przednich białe, jednak z powodu przymieszki brunatnych łuseczek w części nasadowej zaciemnione, zwłaszcza przy brzegu ramiennym. Przy tym brzegu mieszczą się trzy plamy brunatne, z których pierwsza mniej więcej przy $^1/_3$ brzegu leżąca, jest mała; druga przy $^3/_5$, tworzy właściwie wielki płat poprzeczny, ku brzegowi pachowemu bardzo rozszerzony, sięgający po fałdzik skrzydła i tu zlany z brunatną plamką pachową, we fałdziku czarno wypełnioną. Trzecia plama przy brzegu ramiennym, leżąca tuż przed wierzchołkiem, jest czarno naprószona i połączona z drugą; obie obejmują białą przyramienną plamkę tła. Włoski głowy są u mojego okazu jednostajnie nieczysto białe i tylko przy swych końcach nieco brunatno zaciemnione. Grzbiet tułowia, zwłaszcza łopatki, brunatnawe.

Jeden okaz tej niezwyczajnej formy znalazłem w sosnowym zrębie koło Brodów.

Nepticulidae.

Nepticula Z.[2]).

197. *Argentipedella* Z. W mięszanym lesie liściastym koło Lwowa, jeden okaz wypłoszony dnia 13. maja z *Evonymus verrucosa* Scop.

*198. *Septembrella* Stt. Gąsienice tego gatunku znachodzą się w dość wielkiej ilości na *Hypericum perforatum* L. po zrębach leśnych w okolicy Lwowa. Młoda gąsieniczka minuje w liściu chodnik zrazu bardzo delikatny, który w miarę jej wzrostu coraz liczniejsze tworzy zakręty, w końcu wyżera pozostały miąższ na

---

[1]) Die Schmetterlinge Deutschlands u. d. Schweiz. 1863.

[2]) Prócz wymienionych gatunków tego rodzaju, przytaczam tu jeszcze dwa inne, na razie nie całkiem pewnie oznaczone: *Atricollis* Stt. z Rytra; *Pulverosella* Stt., bardzo piękna, może nowa forma z okolicy Lwowa.

większej części, lub też na całym liściu; tak powstaje obszerna mina, w której pierwotne chodniki po złożonym w nich kale, zwłaszcza patrząc do światła, łatwo rozpoznać można. Kokonik drobny, płaski, jasno żółtawy, gładki, na krawędziach skrzydełkowato rozpłaszczony.

Jestto jeden z tych niewielu gatunków tego rodzaju, który stosunkowo łatwo wyhodować można, ponieważ gąsienica zapoczwarcza się w swej własnej minie. Okazy moje wychowałem z poczwarek zimujących; motyle zaczęły się lęgnąć wskutek sztucznie przyspieszonego rozwoju już w połowie lutego.

*199. *Catharticella* Stt. Trzy okazy wypłoszyłem w okolicy Lwowa z *Rhammus carthartica* L., w połowie maja 1901.

Tineidae.

Tineinae.

Tinea Z.

*200. *Angustipennis* H. S. W okolicy Lwowa, na starym do połowy zgniłym parkanie, w czerwcu 1901 (Stöckl).

Dodatek.

Powyższy wykaz uzupełniam jeszcze uwagami, odnoszącemi się do szczególnej formy gatunku *Chrysophanus Dispar* Hw., którą roku zeszłego w drugim przyczynku moim (p. d. str. 3.), jako *v. Rutilus* Wernb. podałem zaznaczając, iż byłbym skłonny uważać ją za formę główną *Dispar* Hw. W „Societes Entomologica“ (VIII Jahrgg. Nr. 8. pag. 58.), w artykule zatytułowanym: „Einige bemerkenswerthe Lepidopterenformen aus Bukowina“, znajduję poparcie mojego zapatrywania, wyrażone przez znanego lepidopterologa bukowińskiego Hormuzakiego, kulminujące w zdaniu: „Ich halte diese Form“ (jaką na Bukowinie często znajdywał, a która się z moją całkiem zgadza) „für vollkommen gleich mit der Stammform *Dispar* Hw., die ich nach Beschreibung und Abbildung kenne“ — oraz w zdaniu „*v. Rutilus* ist also nichts anderes als die II. Generation, *Dispar* die I.“. Zdania te, dowodzące jak zwodniczo podobne do głównej formy muszą być okazy wiosenne *v. Rutilus*, zmienia autor później (l. c. Jahrgg. VIII. pag. 130; „Bemerkungen über *Pol. v. Rutilus.* Wernb.) przyjmując, że owa forma wiosenna jest przecie tylko odmianą gatunku *Dispar*, atoli inną jak *v. Rutilus;* nazwał ją: *var. gen.* I. *Vernalis.*

1. *Epiblema Nisella Cl.*
ab. Dorsimaculana ab. nov.
lewe skrzydła widziane z góry
i rzeczywista wielkość motyla
z rozpiętemi skrzydłami

2. *Coleophora*
Expressella spec. nov.
lewe skrzydła widziane z góry
i rzeczywista wielkość motyla
z rozpiętemi skrzydłami.

3. *Lithocolletis ? Mespilella Hb.*
ab. Schillei ab. nov.
kadłub i lewe skrzydła widziane
z góry i rzeczywista wielkość
motyla z rozpiętemi skrzydłami.

4. *Bucculatrix*
? Humiliella H. S.
lewe skrzydła widziane z góry
i rzeczywista wielkość motyla
z rozpiętemi skrzydłami.

Dr. S. Klemensiewicz delin. ad nat.

W artykule poprzód wymienionym opisuje .Hormuzaki pewną aberacyę jesiennego pokolenia gatunku *Dispar* z Bukowiny, którą nazwał *ab. Sagittifera,* gdyż wszystkie czarne plamy skrzydeł przednich są u niej ku wewnątrz strzałkowato przedłużone. Forma podana przeze mnie w drugim przyczynku, łączy cechy obu odmian Hormuzakiego *(v. Vernalis* i *Sagittiffera);* uwzględniając atoli z tych cech ważniejsze (promienisto wydłużone plamy czarne), uznaję ją za *ab. Sagittifera* Horm., generacyi pierwszej.

We Lwowie, w marcu r. 1902.